

Незважаючи на позитивні зрушення у розвитку освіти в ході її модернізації, у цій сфері зберігаються численні проблеми, які не дозволяють говорити про те, що вжиті заходи задовольняють суспільство. Серед нагрітих проблем сфери освіти України слід виділити:

- нерозвиненість безперервної професійної освіти як механізму забезпечення поточних та перспективних потреб суспільства, що динамічно розвивається, й економіки в професійних кадрах необхідної кваліфікації;

- неефективність системи фінансово-економічних механізмів ресурсного забезпечення освітньої діяльності на всіх рівнях освіти;

- відсутність механізмів зосередження ресурсів на найбільш пріоритетних напрямках розвитку освіти;

- недостатня інтеграція освіти і науки;

- низький рівень залучення української освіти у світовий освітній простір.

Висновки з проведеного дослідження. На сьогодні в Україні сформовано всі основні елементи ринку послуг вищої освіти, які необхідні для його ефективного функціонування. Разом з тим існують проблеми, що уповільнюють розвиток даного ринку. Для їх вирішення потрібно здійснити наступні заходи:

- підвищити конкурентоздатність освітніх послуг вітчизняних ВНЗ, для чого провести аналіз їхньої якості з точки зору потреб регіонів, держави та світової спільноти у сфері професійної підготовки;

- реформувати сучасну мережу освітніх закладів із тим, щоб вона відповідала потребам економіки регіонів, інтеграції освіти і науки та інноваційним технологіям навчання;

- забезпечити рівний доступ до освітніх послуг вищої школи усім категоріям громадян, незалежно від рівня їх доходів, віку, здібностей та соціального статусу;

- посилити співпрацю між ВНЗ та підприємницькими структурами щодо мотивації роботодавців до

співробітництва з вищими навчальними закладами, участі у розробці стандартів вищої освіти, надання баз для проходження практики студентами та першого робочого місця випускникам;

- удосконалити роботу із залучення до навчання іноземних студентів, оскільки збільшення їхньої кількості прямо впливає на фінансове становище навчального закладу, його престиж, оцінку ефективності його діяльності;

- удосконалити фінансування вищої освіти, збільшивши частку бюджетного фінансування тих напрямів підготовки, які є визначальними для регіонального розвитку та потреб інноваційного розвитку економіки, а також диверсифікувати джерела фінансування.

Запропоновані та інші заходи вдосконалення функціонування ринку послуг вищої освіти потребують більш детального вивчення, кожен з них може бути предметом окремого дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Задумкин К.А. Региональная инновационная система: теория и практика формирования / К.А. Задумкин, И.А. Кондаков ; под рук. д.э.н., проф. В.А. Ильина. – Вологда : Вологодский научно-координационный центр ЦЭМИ РАН, 2008. – 72 с.
2. Ржепішевська В.В. Проблеми та перспективи функціонування вищих навчальних закладів у регіональній інноваційній системі / В.В. Ржепішевська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/7.htm>.
3. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kpi.ua/bologna>.
4. Другов О. Проблеми та напрями модернізації вищої освіти в Україні / О. Другов // Вісник КНЕТУ. – 2007 – № 5. – С. 127-134.
5. Антошкіна Л. І. Вища освіта в системі суспільних інтересів : [монографія] / Л. І. Антошкіна. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 284 с.
6. Каленюк І. С. Розвиток вищої освіти та економіка знань : [монографія] / І. С. Каленюк, О. В. Куклін. – К. : Знання, 2012. – 343 с.

УДК 338.2;330.322.12:330.55

Рамський А.Ю.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, менеджменту та економіки
Київського університету імені Бориса Грінченка*

ПОНЯТТЯ ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ ЯК ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ

Статтю присвячено дослідженню поняття ринку інвестицій та окремих положень теорії економічної рівноваги. Визначено основні складові ринку інвестицій, умови досягнення рівноваги попиту і пропозиції на ринку та особливості його формування для України за сучасних нестабільних умов функціонування. Значну увагу приділено питанням забезпечення реалізації інвестиційного потенціалу домашніх господарств на ринку інвестицій. Обґрунтовано класифікацію інвестиційних продуктів та їхнє наповнення для забезпечення конкурентоздатності на ринку інвестицій.

Ключові слова: ринок інвестицій, економічна рівновага, заощадження домогосподарств, інвестиційний продукт, інвестування.

Рамский А.Ю. ПОНЯТИЕ ТЕОРИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАВНОВЕСИЯ КАК ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ РЫНКА ИНВЕСТИЦИЙ

Статья посвящена исследованию сущности понятия рынка инвестиций, а также отдельных положений теории экономического равновесия. Определены основные составляющие рынка инвестиций, условия достижения равновесия спроса и предложения на рынке и особенности его формирования для Украины в современных нестабильных условиях функционирования. Значительное внимание уделено вопросам обеспечения реализации инвестиционного потенциала домашних хозяйств на рынке инвестиций. Обоснована классификация инвестиционных продуктов и их наполнение для формирования конкурентоспособности на рынке инвестиций.

Ключевые слова: рынок инвестиций, экономическое равновесие, сбережения домохозяйств, инвестиционный продукт, инвестирование.

Ramskiy A.Y. CONCEPTS OF THE THEORY OF ECONOMIC EQUILIBRIUM AS BASES OF FORMING THE INVESTMENT MARKET

The article studies the notion of market investments and provisions theories of economic equilibrium. The main components of the investment market, mechanisms achieving a balance of supply and demand in the market and features its establishment in Ukraine. Special attention is paid to ensuring the realization of the investment potential of households in the investment market. The article is classification of investment products and their content to ensure competitiveness in the investment market.

Keywords: investment market, economic equilibrium, household savings, investment product investment.

Постановка проблеми. Визначальним фактором у забезпеченні процесів збалансування ресурсів фінансової системи країни є залучення заощаджень домогосподарств на прийнятних для них умовах. Трансформація заощаджень у інвестиційний потенціал, беручи до уваги попередній негативний досвід інвестування, факти безкомпенсаційної втрати фінансових ресурсів домогосподарств, низький рівень мотиваційної і безризикової привабливості інвестиційних продуктів, потребує законодавчого закріплення надання державних гарантій на інвестиційні продукти та формування належного й цивілізованого ринку інвестицій.

Встановлення детермінантів функціонування ринку інвестицій в Україні та визначення умов участі на ньому домогосподарств позитивно позначатиметься на процесах розширеного відтворення ВВП та посилить стабільність економічного розвитку.

Актуалізуються питання обґрунтування концептуальної основи формування ринку інвестицій в частині його спроможності забезпечення реалізації інвестиційного потенціалу, який формалізується саме на ринку інвестицій. Проблематика формування інвестиційного ринку присвячені роботи І.О. Бланка, О.В. Богоявленського, Т.Л. Васильєвої, Ю.М. Воробйова, Ю.В. Гаврук, І.М. Кобушко, Л.Я. Кузнецової, С.Р. Москвіна, А.М. Ніколаєвої, К.В. Паливоди, О.Б. Трояновської, О.Л. Франченко, В.В. Хохлова, В.В. Шеремета, А.М. Шульміна та інших. Проте у більшості публікацій надається лише визначення термінів «інвестиційний ринок та ринок інвестицій» як фіксованого місця здійснення інвестицій або як сукупності економічних відносин суб'єктів ринку, а також структура ринку, що об'єднує значну кількість ринків у різному поєднанні та трактуванні (нерухомості, фондового ринку, фінансових послуг, валютного ринку, банківського і страхового ринку, ринку золота та інших дорогоцінних металів тощо), загальна характеристика учасників ринку без визначення умов досягнення рівноваги попиту та пропозиції на цьому ринку у розрізі окремих інвестиційних продуктів та ін.

Таким чином, актуальним є визначення окремих положень теорії економічної рівноваги, підходів до формування ринку інвестицій, інвестиційного проєкту та інвестиційної програми, а також розробка пропозицій щодо нормативно-правової регламентації інвестування.

Постановка завдання. На основі зазначеного можна сформулювати завдання дослідження, які полягають у визначенні сутності поняття ринку інвестицій та окремих положень теорій економічної рівноваги; класифікації існуючих підходів до формування інвестиційного ринку, встановленні основних складових ринку інвестицій, встановлення рівноваги попиту та пропозиції на ринку; виявленні особливостей його формування для України за сучасних нестабільних умов функціонування; класифікації інвестиційних продуктів та їхнього наповнення для забезпечення конкурентоздатності на ринку інвестицій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі надається визначення термінів «інвестиційний ринок та ринок інвестицій» лише як:

- фіксованого місця здійснення інвестицій або як сукупності економічних відносин суб'єктів ринку;
- структури ринку, що об'єднує значну кількість ринків у різному поєднанні та трактуванні (нерухомості, фондового ринку, фінансових послуг, валютного ринку, банківського і страхового ринку, ринку золота та інших дорогоцінних металів тощо);
- загальної характеристики учасників ринку.

При цьому залишилися поза увагою дослідників важливі питання, без яких не може існувати жодний ринок, – досягнення економічної рівноваги попиту та пропозиції на ринку, а також умови досягнення рівноваги у розрізі окремих інвестиційних продуктів та ін.

У науковій та навчальній літературі наводяться різні підходи до визначення інвестиційного ринку та його складових, які можна класифікувати на такі групи: 1) територіальний та суб'єктний; 2) об'єктний; 3) об'єктно-функціональний.

До першої групи можуть бути віднесені трактування складових інвестиційного ринку таких авторів: О. Трояновської, Д. Шеферди, Д. Фатрелла [1; 2]. О. Трояновська інвестиційний ринок у широкому розумінні визначала як місце, де громадяни та організації, які хочуть позичити гроші, зустрічаються із тими, у кого ці гроші є [1]. Д. Шеферда і Д. Фатрелл визначали ринок як групу людей (покупців і продавців), які мають певні пристосування для торгівлі [2]. При цьому слід зазначити, що П. Самуельсон, К. Макконел та С. Брю відмовилися від територіальної і фізичної локалізації у понятті ринку і визначали його як механізм, через який покупці і продавці взаємодіють, щоб визначити ціну та кількість товару [3-5], а також як просто механізм або пристосування, що здійснює контакт між покупцями та продавцями попиту і продавцями, або поставальниками товару чи послуг [3].

До другої групи можуть бути віднесені підходи І. Кобушко та С. Москвіна, за якими інвестиційний ринок включає:

- 1) ринок основних фондів, у тому числі ринок землі; ринок будівель (житла, виробничих приміщень, офісних приміщень); ринок обладнання і тощо;
- 2) ринок нематеріальних активів, у тому числі ринок об'єктів інтелектуальної власності;
- 3) ринки фінансових інструментів, у тому числі ринок цінних паперів, що підлягають обігу; ринок інструментів грошового обігу; ринок цінних паперів ІСІ; ринок деривативів;
- 4) ринок корпоративних прав [6-7]. І. Кобушко вводить такі класифікаційні ознаки: а) за компонентною структурою фінансового капіталу (фінансову частину інвестиційного ринку за типом інвестиційних активів: ринок класичних фінансових інструментів (передбачає обіг інструментів передачі власності), ринок змішаних (гібридних) фінансових інструментів (передбачає обіг інструментів з ознаками як передачі власності, так і передачі боргу), у тому числі ринок привілейованих акцій, конвертованих облігацій, форвардних і ф'ючерсних деривативів, ринок корпоративних прав із зобов'язаннями обов'язкової виплати доходу); б) за ступенем участі інвестицій у від-

творювальному процесі (ринок первинних інвестицій, ринок реінвестицій); в) за інституційним устроєм інвестиційного ринку до фінансових посередників належать банківські установи, небанківські установи – інститути спільного інвестування, довірчі товариства, страхові компанії та пенсійні фонди, арбітражні керуючі активами пенсійних фондів, кредитні спілки; лізингові компанії, ломбарди [6].

До третьої групи класифікації підходів до визначення інвестиційного ринку можуть бути віднесені підходи В. Шеремета, І. Бланка, О. Богоявленського, А. Шульміна та інших [8-10]. В. Шеремет інвестиційний ринок визначає як ринок нерухомості, ринок прямих капіталовкладень, ринок інших інструментів реального інвестування, фондовий ринок, грошовий ринок, ринок інтелектуальних інвестицій, ринок науково-технічних інновацій [8; 10]. І. Бланк інвестиційний ринок представляє як сукупність ринку об'єктів реального інвестування (ринок нерухомості, ринок капітальних товарів, ринок об'єктів інноваційного інвестування, ринок інших об'єктів реального інвестування, ринок послуг у сфері реального інвестування) та ринку фінансових інструментів інвестування (ринок цінних паперів, ринок грошових інструментів інвестування, ринок золота, ринок послуг у сфері фінансового інвестування) [9; 10]. Інші автори фондовий ринок, поряд з валютним та кредитним ринком, визначають складовими фінансового ринку [5; 11]. При цьому підході придбання інвестиційних продуктів може відбуватися лише на фондовому ринку.

Наведене вище перемешування понять не дає чіт-

кого розуміння сутності ринку інвестицій та не створює умови для мінімізації ризиків інвестування.

Таким чином, пропонуємо новий підхід до трактування цього терміну – товарний та інституційно-секторальний. В основу цього підходу взято інвестиційний продукт, який формується на зазначених вище ринках, але формалізується і набуває якостей товару лише на ринку інвестицій. Регламентація такого ринку передбачатиме формування системи економічних і правових відносин, пов'язаних з купівлею та продажем інвестиційного продукту (рис. 1). Таким чином, в інституційних секторах загальнодержавного управління, фінансових корпорацій, нефінансових корпорацій та домогосподарств формуються можливі інвестиційні продукти та відповідні інвестиційні програми до них (як певне наповнення для забезпечення конкурентоздатності на ринку інвестицій, зокрема: їхня доходність, умови страхування або компенсації втрат чи можливих ризиків, інші умови), які у своїй сукупності в момент реалізації збільшують обсяг позикових ресурсів, зобов'язань (для продавця) та обсяг монетарних активів (для покупця). Одночасно суб'єкти цих секторів економіки формують попит на такі інвестиційні продукти.

Наведений підхід надасть можливість прозоро формувати загальний реєстр інвестиційних продуктів із визначеним рівнем доходності, ризикованості, компенсаційного забезпечення, та у розрізі міжсекторальних прямих інвестицій та фінансових посередників (інститути спільного інвестування, пайові та корпоративні інвестиційні фонди, венчурні фонди тощо), фінансових інститутів (страхові компанії, недержавні пенсійні фонди тощо), а також наблизять покупця з продавцем продукту, що прискорить реалізацію інвестиційного потенціалу, надходження фінансових ресурсів до продавця та в цілому забезпечить міжсекторальні канали системи інвестиційними ресурсами.

Про необхідність здійснення заходів із зниження ризиків та поліпшення мотиваційної складової говорять як теоретики, так і практики. В. Лебедь, О. Гайдамака і Ф. Миколяш відмічають про необхідність зниження депозитного ризику шляхом страхування депозитних вкладів, формування депозитного портфеля домогосподарств [12].

У процесі інвестування (придбання інвестиційних продуктів (інвестиційних програм)) можуть виникати ризики внутрішнього і зовнішнього інфляційного тиску, ризики доларизації, екологічно-економічні ризики, ризики кредитної експансії тощо.

Слід брати до уваги те, що фінансові ресурси домогосподарств за належних умов їхньої концентрації є важливим потенціалом, який сприяє стабілізації економічного зростання та забезпеченню рівноваги у фінансовій системі.

Т. Кізіма зазначала, що за сучасних економічних умов до-

Рис. 1. Складові ринку інвестицій за товарним та інституційно-секторальними підходами

Джерело: складено автором

могосподарства стають дедалі активнішими заощадниками та потенційними інвесторами української економіки, складаючи тимчасово вільні кошти у різні фінансові інструменти [13]. Ю. Воробійовим обґрунтовано доцільність посилення інвестиційної активності населення та забезпечення гарантованого захисту їхніх заощаджень; акумуляції коштів населення у рамках систем соціального та пенсійного страхування та їх спрямування на довгострокове кредитування інвестиційної діяльності тощо [14]. О. Товстиженко та Т. Міхеєнко виявили, що головним джерелом інвестицій в економічно розвинених країнах є індивідуальні заощадження. Для того щоб мати вагомий вплив на розвиток економіки, такі заощадження мають становити значну частку ВВП (беручи до уваги зарубіжний досвід – не менше, ніж 12% ВВП) [15]. В Україні цей показник є значно меншим. А. Кузнецова зазначала, що незважаючи на важливість коштів домогосподарств, вони недостатньо ефективно використовуються [16]. Також зазначається, що у сучасних умовах діє низка факторів економічного, психологічного і політичного характеру, які не стимулюють вкладення заощаджень домогосподарств і населення у фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності.

При цьому важливим аспектом для домогосподарств, які можуть бути агентами ринку інвестицій, буде необхідність застосування адекватних інструментів стратегічного ринкового управління. Д. Аакер зазначає, що найбільш раціональними рішеннями можуть бути альтернативні, які передбачають очікування появи найбільш очікуваних та прийнятних можливостей [17]. Стратегічне ринкове управління дозволяє: передбачити можливості та загрози, оцінити стан та тенденції змін у зовнішньому економічному середовищі, визначити найефективніші і безпечні варіанти інвестування ресурсів, зокрема альтернативні види інвестиційних продуктів.

Партнерство та цивілізована взаємодія державного та ринкового регуляторів ринку інвестицій, а також регламент прав та обов'язків агентів ринку мають бути побудовані на основі теоретико-методологічного забезпечення.

При формуванні концептуальної основи побудови інвестиційного ринку за товарним та інституційно-секторальним підходом важливого значення набувають дослідження теорії економічної рівноваги.

Проблемами досягнення економічної рівноваги на ринку займалися (в основному) зарубіжні вчені (П. Самуельсон, С.Дж. Хікс, К.Дж. Ерроу, Ж. Дебре, С. Стоун, М. Аллі, В. Гамільтон, А. Маршалл та інші), беручи за основу різні напрями, зокрема економічної статички чи динамічний процес економічної рівноваги, інституційний підхід тощо. В. Гамільтон визначив «інституційний підхід», який, з огляду на положення корисності та продуктивності, передбачає необхідність проведення домовленості суб'єктів інституційних секторів для досягнення певного рівня цінності об'єкту. Теорія оцінки цінності на ринку впливає з класичного вчення про організацію виробництва та підприємництва на принципах вільної конкуренції [18-20]. А. Маршалл, вирішуючи проблеми статички і динаміки економічної рівноваги, зазначав, що статика в дійсності представляє собою розділ динаміки, і таким чином всі положення, що відносяться до економічного спокою, який і становить головну гіпотезу стаціонарного стану, є лише тимчасовими, використовуваними тільки для ілюстрації приватних кроків у ході аргументації і відкидає в бік, коли ця задача вирішена [21]. Дослідження Дж. Думіні-

ла були спрямовані на ринкові механізми досягнення рівноваги функціонування домогосподарства через збалансування їхніх активів та зобов'язань [22]. П. Каррілло застосовано стаціонарну модель рівноваги на ринку житла. Основними показниками цієї моделі визначено різну (унікальну) поведінку покупців і продавців у процесі пошуку, неоднорідності у мотивації для торгівлі, трансакційні витрати, торгові механізми з оголошення ціни і переговорів, а також наявність екзогенного підходу у рекламній технології, яка індукує ендогенні відповідності [23].

С. Стоун досліджував проблеми кратності рівноваги, економічної пастки «поганої» рівноваги, побудови логіко-економічних моделей, передбачення ризиків ринків для досягнення конкурентної рівноваги, асиметричності інформації на ринку тощо. С. Стоун зазначав про необхідність дослідження ролі держави в економіці, зокрема, як розробляти стратегії, які поєднують проблеми для економічної ефективності, соціальної справедливості, особистої відповідальності і ліберальних цінностей [24]. Рівновага на ринку забезпечується через існування двох факторів: «достатності інвестиційних можливостей» та «оголошення норми прибутку на вкладений капітал», яка може спонукати до придбання фінансових активів та іншого інвестування [25].

Процес наближення до економічної рівноваги ускладнюється через зростання рівня нестабільності розвитку та впливу національних і світових ринків в умовах поширення глобалізації. Таким чином, беручи за концептуальну основу теорію економічної рівноваги, що більш повно визначає можливість та інструменти досягнення рівності попиту та пропозиції на ринку інвестицій, слід враховувати суттєвий рівень невизначеності функціонування, потенційні ризики та запроваджувати критерії їх попередження, ідентифікації, оцінки та мінімізації впливу на інвестування суб'єктів ринку.

І. Розмаїнський зазначає, що невизначеність являє собою проблему складної економічної системи, «Складного суспільства». Під «складністю» він мав на увазі два аспекти: застосування у виробництві активів тривалого користування, внаслідок чого виробничі і господарська діяльність виявляється «розтягнутою» в часі; високий рівень спеціалізації людей і, відповідно, велику глибину поділу праці, внаслідок чого люди виявляються тісно взаємопов'язаними між собою. Саме сукупність цих двох властивостей і являє собою фундаментальну характеристику складної економічної системи [26].

Це свідчить про необхідність перегляду та модернізації ключових аспектів економічної системи. Зокрема, потребують перегляду підходи банкоцентризму на фінансовому ринку, оскільки за існуючим підходом не відбувається активізації інших інституційних секторів економіки. В. Хохлов обґрунтував положення, що активність банківської системи не стимулювала приплив коштів на депозити домашніх господарств, але перешкодила надмірному відтоку коштів з банківської сфери. Загально-економічний фактор підтримав сукупні депозити домашніх господарств на середньому рівні, але ніяк не позначився на активності самих приватних вкладників [27].

При цьому слід зазначити про недооцінку ролі держави за ліберальної моделі економічного розвитку в умовах нестабільності функціонування. У науковій літературі вчені акцентують увагу на застосуванні тих чи інших важелів та інструментів державного регулювання в економіці [28; 29]. І. Палка, визнаючи основу сучасної політики державного регулю-

вання інвестиційної діяльності, обґрунтував необхідність застосовувати інструменти опосередкованого та регулятивного впливу на суб'єкти інвестиційної діяльності. Основною загальною засадою формування інвестиційної політики нині має стати забезпечення повного виконання програм і комплексів заходів із залучення інвестицій, стабілізація законодавства і забезпечення впевненості інвесторів у дієвості державної діяльності у сфері сприяння інвестиціям [30]. Д. Лібенсон зазначав, що домогосподарства, які здійснюють інвестування на фондовому ринку, все більше увагу приділяють питанням політичного клімату. Політична складова впливає на зміну в інвестиційних планах. Також тривалий економічний спад був одним із факторів, що найбільше вплинув на інвестиційні плани (у 5% опитаних респондентів) [31].

Регламентація здійснення інвестицій відбувається за нормами законів України, зокрема Закону «Про інвестиційну діяльність», та має створити нормативно-правове забезпечення державних гарантій, прозорості та простоти виходу на ринок і придбання інвестиційного продукту; максимальне гарантування на рівні продавця інвестиційного продукту та мінімізація ризиків домогосподарства, як покупця цього продукту тощо. З цією метою пропонується внести зміни до нормативно-правових актів з питань інвестування, оскільки у Законі України «Про інвестиційну діяльність» передбачено, що регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється лише шляхом: подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв; державних норм та стандартів; заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції; роздержавлення і приватизації власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; політики ціноутворення; проведення державної експертизи інвестиційних проектів; інших заходів. Проте основна норма щодо забезпечення гарантійності інвестицій домогосподарств відсутня. Стаття 18 «Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності» та стаття 19 «Захист інвестицій» не містять чіткого регламенту щодо відшкодування інвесторам (домогосподарствам) суми інвестованих коштів. Регламентація ринку інвестицій передбачатиме формування системи економічних і правових відносин, пов'язаних з купівлею та продажем інвестиційного продукту. В інституційному секторі загальнодержавного управління, секторі фінансових корпорацій, реальному секторі економіки (секторі нефінансових корпорацій) формуються можливі інвестиційні продукти та відповідні інвестиційні програми, які у своїй сукупності в момент реалізації збільшують обсяг позикових ресурсів, зобов'язань (для продавця) та обсяг монетарних активів (для покупця).

Висновки з проведеного дослідження. Підводячи підсумок, слід зазначити, що багатьма авторами підтримується доцільність формування ринку інвестицій. Модель такого ринку ґрунтується на концепції економічної рівноваги та передбачає збалансування інтересів учасників ринку, пов'язаних із ліквідністю фінансів домогосподарств, гарантійною забезпеченістю та прийнятною дохідністю інвестицій для досягнення рівноваги попиту та пропозиції на інвестиційний продукт.

В економічній літературі підходи до визначення інвестиційного ринку та його складових класифіковано у три групи: територіальний та суб'єктний; об'єктний; об'єктно-функціональний. На відміну від існуючих запропоновано новий підхід до трак-

тування цього терміну – товарний та інституційно-секторальний, в основу якого взято інвестиційний продукт, що формується на фондовому, страховому, інших ринках, але формалізується і набуває якостей товару лише на ринку інвестицій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Трояновська О.Б. Конспект лекцій з курсу «Інвестування» / О.Б. Трояновська ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 118 с.
2. Shepherd Y.S. Marketing Farm Products / Y.S. Shepherd, Y.A. Futrel. – 7th ed. Iowa State University Press. – 1982. – 428 p.
3. Семюельсон П. Макроекономіка / П.А. Семюельсон, В.Д. Нордгауз ; пер. з англ. під наук. ред. С. Панчишина. – К. : Основи, 1995. – 544 с.
4. Макконелл К.Р. Економікс: принципи, проблеми и политика / К.Р. Макконелл, С.Л. Брю ; пер. с англ. 11-го изд. – К. : Хаггард-Демос, 1993. – 785 с.
5. Могильницький Р.А. Перспективи розвитку ринку банківських кредитів суб'єктам малого підприємництва в Україні : монографія / Р.А. Могильницький. – К. : ННЦ ІАЕ. – 2011. – 204 с.
6. Кобушко І.М. Розвиток методичних засад структуризації інвестиційного ринку / І.М. Кобушко // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 4(12). – С. 193-199.
7. Москвін С.Р. Інвестиційний ринок України: передумови та проблеми формування у контексті світової фінансової кризи / С.Р. Москвін // Фінансовий ринок України. – 2009. – № 3. – С. 8-13.
8. Шеремет В.В. Управление инвестициями : [справ. пособ. для спец. и предпр.] / В.В. Шеремет. – М. : Высшая школа, 1998. – 928 с.
9. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджмента / І.А. Бланк. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – Т. 1. – 2001. – 531 с. – (Б-ка фин. менеджера; Вып. 7).
10. Боговяленський О.В. Фінансове посередництво у інвестиційній діяльності / О.В. Боговяленський, А.М. Шульміна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 35. – С. 287-291.
11. Шелудько Н.М. Кредитний механізм реалізації інвестиційної політики / Н.М. Шелудько. – Автореф. дис. ... на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». – К., 2008. – 40 с.
12. Лебедь В.Н. Проблемы формирования и использования инвестиционного потенциала домохозяйств в Украине / В.Н. Лебедь, Е.Н. Гайдамака, Ф.Т. Миколяш // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3(25). – С. 14-17.
13. Кізіма Т.О. Фінанси домогосподарств: концептуальні засади теорії і практики : автореф. дис. ... на здобуття наукового ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Т.О. Кізіма. – Тернопіль, 2011. – 36 с.
14. Воробій Ю.М. Аналіз стану кредитування фінансових інститутів в соціально-економічній системі держави / Ю.М. Воробій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfb/2010_1/0110st10.pdf>.
15. Товстиженко О.В. Роль заощаджень у формуванні фінансових ресурсів / О.В. Товстиженко, Т.В. Міхеєнко // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 3(11). – С. 210-215.
16. Кузнецова А.Я. Інвестиційно-інноваційна діяльність та система її фінансового забезпечення : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня доктора економ. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / А.Я. Кузнецова. – К., 2005. – 36 с.
17. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Д. Аакер ; пер. с англ., под ред. С.Г. Божук ; 7-е изд. – СПб. : Питер, 2007. – 496 с. – (Серия «Теория менеджмента»).
18. Франченко О.Л. Трансформація заощаджень населення в інвестиції як метод подолання економічної кризи в Україні // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 4(12). – С. 122-126.
19. Гаршина О.К. Влияние экономического кризиса 2008-2009 годов на сберегательную деятельность украинских домохозяйств / О.К. Гаршина // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5(107). – С. 181-188.
20. Hamilton W.H. The Institutional Approach to Economic Theory / W.H. Hamilton; Amherst College [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jstor.org/stable/1814009>.
21. Маршалл А. Принципы экономической науки / А. Маршалл. – М. : «Прогресс», 1993. – 594 с.

22. Duménil G. Modeling Monetary Macroeconomics: Kalecki Reconsidered / G. Duménil, D. Lévy // *Metroeconomica. Kaleckian Growth Theory*. – 2012. – Vol. 63, P. 170-199.
23. Carrillo P.E. An Empirical Stationary Equilibrium Search Model of the Housing Market / P.E. Carrillo ; George Washington University // *International Economic Review*. – 2012. – № 53(1). – P. 203-234.
24. Stone S.R. The Royal Swedish Academy of Sciences has decided to award the 1984 Alfred Nobel Memorial Prize in Economic [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.nobel-prize.org/>>.
25. Hazlitt H. The Failure of the «New Economics». An Analysis of the Keynesian Fallacies / D. Van Nostrand. – Company inc. Princeton, New Jersey, Toronto, London, New York, 1959. – 472 p.
26. Розмаинский И.В. Посткейнсианский взгляд на институты и макроэкономическую нестабильность / И.В. Розмаинский // *Европейський вектор економічного розвитку*. – 2012. – № 2(13). – С. 434-437.
27. Хохлов В.В. Многомерный факторный анализ депозитов домашних хозяйств / В.В. Хохлов // *Вісник СевНТУ : зб. наук. пр.* – 2010. – Вип. 109. – Серія: Економіка і фінанси. – С. 163-168.
28. Бережна І.Ю. Економіко-правовий механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні / І.Ю. Бережна // *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2010. – № 4. – Т. 1. – С. 170-178.
29. Паливода К.В. Грошові ресурси та фінансові механізми капітального інвестування у житлове будівництво / К.В. Паливода. – Автореф. дис. ... на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». – К., 2010. – 38 с.
30. Палка І.М. Роль державного регулювання інвестиційної активності в системі управління економікою / І.М. Палка // *Інноваційна економіка*. – 2012. – № 3(29). – С. 305-308.
31. Liebenson D. What Factors are Influencing Affluent Households' Investment Plans? / D. Liebenson. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.millionairecorner.com/article/what-factors-are-influencing-affluent-house-holds-investment-plans>>.

УДК 338.242

Рєга М.Г.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу
Мукачівського державного університету*

РОЛЬ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У статті йдеться про підходи до концепції маркетингу. Розглядається еволюція теорій концепції маркетингу, тенденції розвитку сучасної концепції маркетингу відносин та визначено її роль в умовах економічної кризи.

Ключові слова: концепція маркетингу, маркетинг відносин, маркетинг споживача.

Рєга М.Г. РОЛЬ СОВРЕМЕННОЙ КОНЦЕПЦИИ МАРКЕТИНГА В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА

В статье говорится о современных подходах к концепции маркетинга. Рассматривается эволюция теорий концепции маркетинга, тенденции развития современной концепции маркетинга отношений и определена ее роль в условиях экономического кризиса.

Ключевые слова: концепция маркетинга, маркетинг отношений, маркетинг потребителя.

Rega M.G. ROLE OF MODERN MARKETING CONCEPTS WITH THE ECONOMIC CRISIS

The article refers to the modern approach to the concept of marketing. The evolution of marketing concept, the development trend of the modern concept of relationship marketing and defined its role in the economic crisis.

Keywords: concept of marketing, relationship marketing, marketing consumer.

Постановка проблеми. Маркетинг на сучасному етапі – це багатоаспектне поняття, багатопланове явище. Маркетинг розглядається як концепція, ринкова філософія бізнесу, самостійний вид підприємницької діяльності, одна з систем управління підприємством, стратегія і тактика мислення та дій суб'єктів ринкових відносин, одна з найдинамічніших сфер економічної діяльності, вид професійної діяльності, комплекс конкретних функцій, методологія ринкової діяльності, що визначає стратегію і тактику функціонування підприємства в умовах конкуренції, наука про ринок, ринкову діяльність.

Маркетинг базується на постійному та систематичному аналізі потреб ринку, який дозволяє підприємству розробити ефективні товарні та цінові стратегії, спрямовані на конкретні сегменти споживачів, що, у свою чергу, надає підприємству певних конкурентних переваг.

Однак на сьогодні поширюється твердження про кризу маркетингу, спричинену глобалізаційними процесами, посиленням конкуренції, прискоренням науково-технічного прогресу, зміною споживача, його поведінки та стилю життя, зниження ефектив-

ності традиційних маркетингових комунікацій та іншим. І це твердження має своє підкріплення. Світ змінився, змінилися умови і можливості маркетингової діяльності. Тепер система маркетингу повинна стати більш гнучкою і динамічною.

Маркетинг є керованим соціальним процесом, що визначає функціонування ринку як місця, де об'єкт може отримати потрібний товар. Сьогодні маркетинг означає будь-яку економічну діяльність, головна мета якої – просування товару, його напрям від цього, хто робить тому, хто купує. Отже, над ринком відбувається товарний, але й інформаційному обміну між виробником і споживачем.

Головною метою маркетингу є пробудити попит на визначений товар у споживачів. І тому застосовуються різні кошти та рішення. У цьому діяльність його компанії повинна перевірятися з урахуванням умов та розвитку ринку, настроєм покупців і прогнозами у майбутнє. Основна мета маркетингу – робити те, що потрібно покупцю. Тобто суть маркетингу визначається від орієнтації потреби споживача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До аналізу концепцій маркетингу останнім часом еконо-